

Självständigt arbete, Påbyggnadskurs Krigsvetenskap (15 HP)

Författare: Richard Hagelthorn Bäckemo	Årskull: OP 22–25
Lärosäte: Försvarshögskolan	
Handledare: Karl Weigelt	
Antal ord: 11 594	
Svensk säkerhetisering i rymddomänen <i>En beskrivande studie om Sveriges rymdstrategi</i>	
<u>Abstract</u> <p>Outer space is increasingly being seen as a strategic and operational domain for an increasing number of actors, including NATO and EU. The evolution of space's usability and rapid advancements in space technology have brought new opportunities, as well as potential threats, vulnerabilities and risks. Consequently, defence and security are becoming more implemented in space policy discourse and states' space strategies. Due to space being a dynamic area with a wide range of applications, the need for increased understanding of how states design their space strategies and policies is identified. The study examines how Sweden has securitized outer space in its space strategies from 2018 and 2024 respectively, by using a wide definition of security which in addition to the military also includes environmental, economic, societal and political sectors. The aim of the study is to increase the understanding of how states design their space strategies and policies.</p> <p>Findings are that Sweden, in its 2018 strategy, performs an act of securitization regarding the survival of the space environment due to existing threats, but in the 2024 strategy the threat no longer articulates with the same urgency. However, in the 2024 strategy Sweden performs several acts of securitization regarding the essential role of space capabilities and infrastructures for the Swedish Armed Forces and the country's national security. Furthermore, the importance of continued activities in the space industry and an ensured Swedish competitiveness are also highlighted as important aspects regarding Swedish security.</p>	
<u>Nyckelord:</u> Rymden, Sverige, Strategi, Köpenhamnsskolan, Säkerhetisering	

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Problemformulering.....	3
1.2 Tidigare forskning.....	4
1.2.1 Sammanfattning tidigare forskning	8
1.3 Syfte och frågeställning.....	8
1.4 Avgränsningar	9
2. Teori.....	9
2.1 Säkerhetsiseringsteorin 'Köpenhamnsskolan'	10
2.1.1 Köpenhamnsskolans fem sektorer	10
2.1.2 Icke-politiserad, politiserad och säkerhetsiserad.....	12
2.1.3 Säkerhetsiserande handling	12
2.1.4 Samspel mellan sektorer	12
3. Metod.....	13
3.1 Forskningsdesign	13
3.2 Analysverktyg – What's the problem represented to be	14
3.3 Operationalisering.....	15
3.4 Material	16
3.4.1 Källkritik.....	16
3.5 Forskningsetik	17
4. Analys	17
4.1 Rymdstrategin från 2018	17
4.2 Rymdstrategin från 2024	23
5. Slutsatser	30
5.1 Resultatdiskussion	32
5.2 Metoddiskussion	33
5.3 Betydelse för yrkesutövningen	34
5.4 Vidare forskning.....	34
6. Källförteckning.....	36

1. Inledning

Yttre rymden börjar alltmer ses som en strategisk och operativ domän för allt fler aktörer, bland annat Nato och EU. Rymdomänens nyttjande har även fått större betydelse för både civila och militära funktioner, exempelvis inom övervakning, kommunikation och navigering. För att säkerställa strategiska fördelar och den nationella säkerheten utvecklar flertalet länder just nu sina förmågor kopplat till rymden (Regeringskansliet 2025). Vidare menar Nato att rymden som område är dynamisk och utvecklas ständigt. Alliansen understryker att rymden är väsentlig för Natos försvar och avskräckning, där rymden sedan 2019 även är en erkänd operativ domän jämtes luft-, sjö-, mark- och cyberdomänen (Nato 2024).

1.1 Problemformulering

I hemlighet sköts Sveriges första militära satellit upp i rymden den 16 augusti 2024 vilken bidrar med viktig kunskap för Försvarsmakten och visar på framsteg för Sverige som rymdnation (Regeringskansliet 2025). En dryg månad tidigare beslutade även regeringen om Sveriges första försvars- och säkerhetsstrategi för rymddomänen. Nyttjande av rymden har stärkt och gjort samhället tryggare i stort, vilket alltmer blivit en del av vardagen. Således har även beroendet av rymden ökat. Försvarsminister Pål Jonson uttrycker “Med denna strategi stärker vi försvars- och säkerhetsdimensionen i rymdpolitiken så att Sverige står bättre rustat att möta utmaningarna i rymden och mer kapabelt att använda rymden för försvar och säkerhet.” (Regeringskansliet 2024)

Utvecklingen av rymdens användbarhet och den snabba teknikutvecklingen inom rymdområdet har inneburit nya möjligheter, men samtidigt har även nya risker, sårbarheter och potentiella hot uppstått. Rymden kan således idag nyttjas för både fredliga ändamål och aggressioner (Nato 2024). Nato antog 2019 en ny rymdpolicy och i alliansens strategiska koncept från 2022 understryks ytterligare rymdens betydande roll för Natos försvar och avskräckning (Nato 2024). Vidare menar Nina Klimburg-Witjes i sin studie om europeisk rymdpolicy att denna är under förändring, där även EU har börjat betrakta rymden som vital inom europeiskt försvar och säkerhet (2021, 526–527). Emellertid framhåller Columba Peoples att tillgången till rymden alltmer inte bara ses som avgörande för staters och internationella organisationers militära säkerhet, utan också för deras ekonomiska och miljömässiga säkerhet (2010, 205). Denna förändring avseende staters och internationella organisationers förhållning till rymden har troligen påverkat deras utformning av policys och

strategier för rymden. Detta skapar ett behov av att förstå hur stater väljer att utforma sina strategier och policys för rymddomänen på ett visst sätt, då utformningen och dess syften troligen skiljer sig mellan stater sett till rymdens dynamiska karaktär och dess breda användningsområden.

Sveriges första beslutade strategi är ett komplement till den nationella rymdstrategin från 2018 (Skr. 2017/18:259) (Regeringskansliet 2024). Denna strategi presenteras i dokumentet för regeringens skrivelse och benämns *En strategi för svensk rymdverksamhet (2018)* medan den nya strategin benämns *Rymdens roll i ett nytt säkerhetspolitiskt läge – Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden (2024)*. Sett till namnen på de två strategierna finns det grund för ett antagande om att en förändring har skett inom Sveriges rymdpolitik där en säkerhetsisering har skett av rymddomänen från svenskt håll. Med *säkerhetsisering* menas här att diverse intressen eller angelägenheter kopplade till rymden framställs som säkerhetsfrågor, lyfts över den ordinarie politikens gränser och får ökad prioritet (Emmers 2019, 175). Följaktligen finns det ett intresse för att studera hur Sverige isåfall har säkerhetsiserat rymden genom landets två rymdstrategier och därmed öka förståelsen kring Sveriges beslut om en första försvars- och säkerhetsstrategi för rymden.

Studien ämnar bidra med förståelse till det identifierade forskningsproblemet ovan genom ett studerande av en småstats utformning av dess rymdstrategi. Detta genom att studera hur Sverige har säkerhetsiserat rymden i landets två rymdstrategier med hjälp av en vald säkerhetsiseringsteori. Dessutom kan en ökad förståelse kring Sveriges utformning och eventuella säkerhetsisering av rymddomänen bidra till förståelse för andra statliga aktörers agerande i domänen. Därtill är en ökad förståelse om specifikt Sveriges utformning av landets rymdstrategi av intresse för personal inom Försvarsmakten, då strategin troligen påverkar myndighetens verksamhet.

1.2 Tidigare forskning

Detta avsnitt avser att dels påvisa komplexiteten i att tala om rymddomänen utifrån ett säkerhetsperspektiv, dels hur tidigare forskning har studerat säkerhet samt policy inom domänen. Inledningsvis berörs *militarisering* och *vapenisering* av rymden, då studier om säkerhet i rymden har tidigare tenderat handla om dessa vid utformningen av internationella ramverk för rymden (Peoples 2011, 76). Avsnittet kopplar sedan detta till och redogör för vad

som sagts om *säkerhetisering* samt säkerhet i rymden, för att även lyfta hur USA:s och Europas policys för rymden har utformats kopplat till säkerhet. Dessutom lyfts vilka typer av hot inom rymddomänen som uppmärksammas av forskningen.

I artikeln “The growing ‘securitization’ of outer space” (2010) menar Columba Peoples att både akademiska och politiska diskurser kring rymdsäkerhet vanligen återkommer till frågan om *militariseringen* och *vapeniseringen* av rymden. Genom att rymdteknologier oftast har en ‘dual-use’ (dubbla användningsområden) förmåga för både civila och militära ändamål, är det svårt att skapa en hållbar distinktion mellan dem (2010, 205). Kaitlyn Johnson (2019) beskriver i artikeln “What Is Space Security and Why Does It Matter?” att *militarisering* inkluderar tjänster och tillgångar i rymden som används, opereras eller köps av militära organisationer, medan *vapenisering* snarare refereras till utplacering av nukleära och konventionella vapen i atmosfären eller nyttjande av mark–rymd, rymd–rymd och rymd–mark vapen (2019, 81). Medan Johnson (2019, 81) menar att militariseringen och vapeniseringen oftast missuppfattas, tar Peoples (2010) steget längre och framhåller att rymden snarare borde ses som att den blir mer *säkerhetiserad*, där tillgång till rymden ofta ses som avgörande för staters och internationella organisationers militära, ekonomiska och miljömässiga säkerhet (2010, 205). Peoples understryker dock att militariserings- och vapeniseringsdebatten har haft betydelse för utformningen av existerande ramverk inom rymdlagstiftningen, exempelvis huruvida teknik och program ska kategoriseras eller hur aktörers handlingar i rymden ska uppfattas. Däremot riskerar debatten att missa den bredare förståelsen av rymdsäkerhet, vilket behöver tas hänsyn till vid studerande av rymdpolicy (2010, 206).

Genom att introducera säkerhetiseringsteori i debatten om rymdpolicy kan studerande av dessa breddas och beröra fler sektorer än enbart den traditionella militära säkerheten (Peoples 2010, 206). Med utgångspunkt i Köpenhamnsskolans säkerhetiseringsteori menar Peoples att mängden säkerhetiserande handlingar har ökat snabbt inom rymdpolicys, där rymden identifierats som avgörande för nationell säkerhet och överlevnad i flera avseenden (2010, 206). Följaktligen lyfts frågan om en säkerhetisering av rymden borde uppmuntras eller undvikas av politiker och analytiker. Peoples menar här att “...attempts to securitize environmental monitoring, critical infrastructure and economic prosperity under the rubric of space security might be welcomed as the basis for a more multilateral, cooperative global approach” (2010, 207–208). Samtidigt finns oron för att en säkerhetisering inom rymdpolitiken kan skapa ursäkter för staters militära intressen nationellt. Således betonar

Peoples vikten av att ta säkerhetseringen av rymden på allvar samt att den är en central del inom debatten avseende säkerhet i rymden (2010, 208).

Peoples (2011) utvecklar sitt resonemang om säkerhetsering av rymden i artikeln “The Securitization of Outer Space: Challenges for Arms Control” och öppnar upp för en bredare diskussion om ‘Controlling the Means of Violence’ (CMV) i rymddomänen. Med hjälp av Köpenhamnskolans säkerhetseringsteori studeras USA:s och EU:s rymdpolitik genom en jämförande analys, med syftet att generera kritiska reflektioner avseende säkerhetsering och CMV i rymden (2011, 77). För att minska risken att rymden betraktas inom enbart termerna hot och försvar, lyfter Peoples frågan om en mindre säkerhetsering av rymdpolicys är att föredra generellt, genom exempelvis nya riktlinjer för kontroll av rymdvapen (2011, 93). Köpenhamnskolan förespråkar åtgärder som förflyttar en säkerhetserad fråga tillbaka till den ordinarie politiken, även kallad *avsäkerhetsering*, då säkerhetsering som regel är något som borde undvikas enligt skolan. Utifrån denna föreställning, skulle förtroendeskapande åtgärder, regelverk och formella avtal kunna ses som praktiska sätt att avsäkerhetsera rymden (Peoples 2011, 93). Samtidigt har vissa forskare föreslagit att säkerhetsering kan antingen vara positiv eller negativ beroende på dess följder. Följaktligen menar Peoples att säkerhetsering av rymden kan vara positiv genom att det kan bidra till fler fundamentala försök för CMV i och från rymden, då förståelsen för rymden som domän ökar (2011, 93).

USA:s National Space Policy (NSP) från 2006, fastställd under Bush-administrationen, beskrev rymdsystem som avgörande för den nationella säkerheten utifrån ett traditionellt militärt synsätt. Enligt Peoples användes NSP:n från 2006 för att rättfärdiga det exceptionella förhållningssätt som Bush-administrationen haft genom att prioritera landets egen utveckling av militära intressen och förmågor framför internationella regelverk i rymden (2011, 86–87). Detta förändrades av Obama-administrationen som genom NSP:n från 2010 istället betonar civil, kommersiell och vetenskaplig användning som primär i amerikansk rymdpolicy. Med en mer multilateral inställning hänvisar denna, utöver nationell säkerhet, till skyddet av global säkerhet och en vänligare ton gentemot internationell vapenkontroll i rymden (Peoples 2011, 91). Åtta år senare beskriver Johnson hur den amerikanska militären är beroende av rymdsystem vid operationer vilket gör landets satelliter till naturliga mål för en potentiell motståndare. Även civila tjänster som Uber och Google Maps är idag beroende av militärt opererade GPS-satelliter (2019, 81–82). “Space is currently a critical vulnerability for US national security” (Johnson 2019, 82). Johnson lyfter att rymdhot kan kategoriseras som

‘kinetic physical’, ‘non-kinetic physical’, ‘electronic’ eller ‘cyber’ hot, vilka kan förstöra, degradera eller manipulera rymdsystemens förmåga att fungera som tänkt (2019, 82). I syfte att skydda och säkra USA:s nationella rymdsäkerhet, rekommenderar Johnson att bland annat sträva efter ökade internationella samarbeten och teknisk utveckling av rymdsystem (2019, 84).

Europeiskt policyarbete avseende rymd och säkerhet är något som Christina Giannopapa, Maarten Adriaensen, Ntorina Antoni och Kai-Uwe Schrogl (2018) beskriver i artikeln “Elements of ESA’s policy on space and security”, att Europeiska rymdorganisationen, ESA, har blivit en erkänd aktör inom. Detta föranleds av ökande behov av säkerhet inom Europa och för dess rymdverksamhet, då säkerhetshot som klimatförändringar, migration och terrorism har ökat samt att samhället alltmer blivit beroende av rymdsystemens bidragande tjänster för både ekonomin och enskilda invånare (Giannopapa et al. 2018, 346). Tillskillnad från Peoples (2010) beskrivning av rymdsystemens ‘dual-use’ förmåga som något problematiskt menar Giannopapa et al. att utvecklingen av synergier mellan civil och säkerhetsrelaterad rymdverksamhet kan bidra till ytterligare innovation och konkurrenskraft för Europa (2018, 347). ESA avser även främja användning av rymden för geopolitisk stabilitet och öka kritisk infrastrukturens resiliens. Det senare genom exempelvis bevakning och identifiering av faror i rymdmiljön, bättre prediktion av rymdvädet samt utveckling av cybersäkerhet (Giannopapa et al. 2018, 347–348).

Vidare studerar Nina Klimburg-Witjes (2021) i artikeln “Shifting articulations of space and security: boundary work in European space policy making” säkerhetsiseringen av rymden i Europa genom att analysera narrativ från officiella EU-policydokument och ESA-intervjuer. Detta görs genom att utgå ifrån ‘critical security studies’ (CSS) syn på säkerhet (2021, 527). Hon lyfter att EU utvecklar och nyttjar militära förmågor i rymddomänen i säkerhetens namn, där majoriteten uppges primärt ha civila syften. Samtidigt som europeiska rymdsystem bidrar till militära operationer, som underrättelsetjänst, kommunikation och förflyttning av trupper, används de även bland annat för klimatövervakning, industriutveckling och till viss del stärkning av den europeiska identiteten samt integration inom unionen (Klimburg-Witjes 2021, 540). Klimburg-Witjes slutsats är att det sker en förändring inom europeisk rymdpolitik, där ett större fokus läggs på säkerhet och försvar inom rymdpolicys. Vidare har integrationen av försvars- och säkerhetsfrågor i rymddomänen bland annat skapat en vision av

ökade synergier mellan civila och militära användningsområden samt att rymden ses som en av EU:s säkerhetsdomäner (2021, 541).

1.2.1 Sammanfattning tidigare forskning

Den presenterade forskningen visar på en komplexitet för begreppet säkerhet i rymddomänen och en *säkerhetisering* av denna. Med utgångspunkt i säkerhetiseringsteori argumenteras det för ett bredare studerande av säkerhet som frångår det traditionella militära perspektivet på *militarisering* och *vapenisering* av rymden. Både potentiella möjligheter och risker med *säkerhetisering* diskuteras, där Peoples (2010, 208) betonar vikten av att ta den på allvar inom säkerhetsdebatten för rymden. Vidare har forskningen visat att både militären och samhället blivit alltmer beroende av rymdteknologiers bidragande tjänster. Forskningen presenterar dels olika typer av hot mot satelliter och system i yttre rymden, dels ökande säkerhetshot inom andra domäner där rymden som domän påverkar, exempelvis klimatet, ekonomin och samhället. Skyddet av nationell och global säkerhet lyfts fram inom USA:s rymdpolicys samtidigt som europeisk rymdpolitik innefattar säkerhet och försvar i allt större utsträckning.

Sammantaget visar tidigare forskning på en förändring inom rymdpolitiken, vilket bidrar till denna studies intresse att studera ytterligare en stats säkerhetisering av rymddomänen. Likt Peoples (2010; 2011) avser studien nyttja Köpenhamnskolans säkerhetiseringsteori vilket motiveras i teoriavsnittet. Då det finns en brist inom forskningen för studerande av småstaters strategi och policy för rymden kopplat till säkerhet, kan denna studie bidra till forskningen med förståelse om en småstats utformning av dess rymdstrategi genom att undersöka dennes säkerhetisering i rymden.

1.3 Syfte och frågeställning

Studien avser att studera *säkerhetisering* i rymddomänen med syftet att bidra med förståelse om hur stater utformar sina strategier och policys för rymddomänen på ett visst sätt.

Därutöver kan analys av staters strategier även bidra med förståelse till varför dessa agerar som de gör inom domänen. Studien kommer nyttja säkerhetiseringsteorin från Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap de Wildes (1998) bok *Security: A New Framework for Analysis* för att djupgående analysera Sveriges två publicerade rymdstrategier (2018; 2024). Teorin och dess ramverk brukar associeras med 'Köpenhamnskolan' där säkerhetsbegreppet, utöver militären och politiken, även inkluderar sektorerna miljö, ekonomi och samhälle. Således är fallet som

studien bidrar med till forskningen Sveriges säkerhetsisering i rymddomänen och dess förändring över tid.

Frågeställning

Hur har Sverige säkerhetsiserat rymden i landets två rymdstrategier från 2018 respektive 2024 och hur har säkerhetsiseringen förändrats över tid?

1.4 Avgränsningar

Studien kommer enbart att studera Sveriges två rymdstrategier (2018; 2024) vilket härleds av studiens syfte och frågeställning. Studerandet av strategierna avgränsas till att inte förklara om Sveriges säkerhetsisering i strategierna har lyckats. Med detta menas huruvida frågan faktiskt blivit accepterad som en säkerhetsfråga av de säkerhetsiseringen vänder sig till. Vidare avser inte studien att förklara varför Sverige valt att utforma rymdstrategierna på ett visst sätt eller säkerhetsisarar en viss fråga. Däremot kan studien bidra med förståelse av detta, vilket beskrevs tidigare i studiens syfte. Avseende hur Sveriges säkerhetsisering har förändrats över tid ämnar studien inte heller förklara de eventuella skillnader som påvisas mellan strategierna, utan snarare att synliggöra skillnader kopplade till säkerhetsisering i syfte att kunna besvara frågeställningen.

2. Teori

Författarna Balzacq, Léonard och Ruzicka menar att säkerhetsiseringsteori har inom forskningen identifierats som ett fruktbart sätt att studera en ökande mängd frågor, exempelvis cybersäkerhet och terrorism, och dess relevans i fler politiska kontexter ökar (2016, 507). Säkerhetsiseringsteori kan bidra med alternativa redogörelser samt ursprung till bland annat säkerhetsutmaningar, konflikter och hot, där den är välutrustad för att påvisa säkerhetskaraktären hos nya transnationella och globala frågor (Balzacq, Léonard & Ruzicka 2016, 521). Följaktligen bedöms säkerhetsiseringsteori vara applicerbar vid studerande av en stats strategi för rymddomänen och nyttjas därmed i denna studie. Kommande avsnitt presenterar vald säkerhetsiseringsteori i syfte att skapa ett ramverk för analysen samt bidra till dess transparens.

2.1 Säkerhetiseringsteorin 'Köpenhamnsskolan'

Studien avser nyttja säkerhetiseringsteorin med ett utvidgat säkerhetsbegrepp som presenteras i Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap de Wildes (1998) bok *Security: A New Framework for Analysis*. Författarna presenterar ett ramverk som möjliggör säkerhetsstudier på ett bredare spektrum utan att det traditionella militära synsättet går förlorat (1998, 4).

Säkerhetsbegreppets omfattning av de fem sektorerna – militären, miljön, ekonomin, samhället och politiken, menar författarna underlättar studerandet av säkerhet genom att ämnet blir mer hanterbart och mindre komplext (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 8). Det utvidgade säkerhetsbegreppet ses som fördelaktigt för studien, då studien avser synliggöra en eventuell förändring över tid avseende säkerhetisering i rymden.

Professor Ralf Emmers (2019) lyfter emellertid att en för stor vidgning av säkerhetsbegreppet riskerar göra att allting kan uppfattas som säkerhetsproblem. En slapp och bred uppfattning av säkerhet kan leda till oklarhet samt brist i både konceptuell och analytisk koherens. Emmers bemöter dock detta och menar att Köpenhamnsskolan bidrar till säkerhetsstudier genom dess analytiska ramverk som möjliggör en sammanhängande, jämförande och systematisk säkerhetsanalys (2019, 174).

Enligt teorins författare kan *säkerhetisering* ses som en extremare version av politisering. Genom att någonting argumenteras för att vara viktigare än andra politiska frågor och borde prioriteras kan det framställas som en säkerhetsfråga (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 23–24). För att skilja på betydelsen av säkerhet från vardagen, tar Buzan, Wæver och de Wilde avstamp i internationella relationer och likställer säkerhet med överlevnad, där en viss fråga eller problem framställs som ett existentiellt hot mot ett specificerat *referensobjekt* som behöver skyddas. Beroende på vilken sektor kommer referensobjekten variera och således även förståelsen för de existentiella hot som presenteras mot dem (1998, 21–22). Vidare definieras *referensobjekt* som någonting som är existentiellt hotat och har en legitim rätt till överlevnad. Den aktör som säkerhetiserar frågor genom att förklara ett referensobjekt som existentiellt hotat kallas för en *säkerhetiserande aktör* (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 36).

2.1.1 Köpenhamnsskolans fem sektorer

Inom militära sektorn ses ofta staten som det enda legitima referensobjektet, vilket härstammar från den traditionella synen på säkerhet. Om den nationella staten hotas militärt

innebär det i längden hot mot dess medborgerliga konstitutioner samt regering. Samtidigt kan även icke-statliga enheter, såsom stammar eller nationer, inom och mellan stater också lyftas som referensobjekt (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 52). Därtill menar författarna att under vissa omständigheter kan även de militära styrkorna i sig vara referensobjekt genom hot mot deras överlevnad (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 22).

Inom miljösektorn menar författarna att det finns oro för bevarandet av den civiliserade världen: "...the ultimate referent object of environmental security is *the risk of losing achieved levels of civilization*—a return to forms of societal barbarism—*while apparently being able to prevent doing so.*" (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 75) Utöver det varierar möjliga referensobjekt inom sektorn från överlevnaden av särskilda arter och diverse livsmiljöer till det globala klimatet i stort. Huruvida en hållbar relation mellan människor och miljön kan upprätthållas beskrivs som underliggande till många av referensobjekten i sektorn (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 23).

Inom ekonomisektorn är referensobjekten inte lika tydligt fastställda. Företag kan vara existentiellt hotade genom konkurs eller lagförändringar som påverkar dess verksamhet, men samtidigt förväntas de flesta företag komma och gå inom marknadsekonomin. Vid bredare säkerhetskontexter såsom krig kan dock existentiella hot mot den nationella ekonomin uppstå, exempelvis nationell konkurs eller oförmåga att tillgodose grundläggande behov för befolkningen (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 22).

Inom samhällssektorn är referensobjekten omfattande kollektiva identiteter som verkar oberoende av staten, exempelvis nationer, folkslag och religioner. Det är dock svårt att särskilja existentiella hot från mindre hot. Kollektiva identiteter förändras av både inre och yttre faktorer, vilket antingen kan mötas med motstånd eller accepteras som en naturlig utveckling av identiteten (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 22–23).

Inom politiska sektorn är referensobjektet vanligen statens suveränitet, som kan bli existentiellt hotad genom ifrågasättning av dess erkännande som stat, legitimitet eller bestämmanderätt. Även internationella och mellanstatliga organisationer kan lyftas som referensobjekt inom sektorn, där exempelvis EU kan bli existentiellt hotad genom händelser som förstör dess integreringsprocess (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 22). Vidare innefattar

politiksektorn upprätthållandet av internationell ordning, principer, normer och regelverk, som kan bli hotade genom överträdelser av dem (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 148–149).

2.1.2 Icke-politiserad, politiserad och säkerhetiserad

Författarna menar att varje offentlig fråga kan kategoriseras på ett tredelat spektrum, där omständigheterna runt frågan avgör var någonstans. Första kategorin *icke-politiserad* innebär att frågan inte hanteras av staten eller ingår i offentlig debatt och beslutsfattning. Den andra *politiserad* innebär att frågan ingår i offentlig policy och debatt, samt kräver statlig beslutsfattning och resursallokering. Tredje kategorin *säkerhetiserad* innebär att frågan presenteras som ett existentiellt hot, som kräver nödgärder och legitimerar handlingar utanför politikens ordinarie gränser (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 23–24). Dessa beskrivs som extraordinära handlingar och kan exempelvis innefatta sekretess, skattehöjningar, inskränkning på annars okränkbara rättigheter eller fokusering av samhällets resurser och energi för ett specifikt ändamål (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 24).

2.1.3 Säkerhetiserande handling

En fråga blir inte *säkerhetiserad* genom att enbart presentera ett existentiellt hot mot ett referensobjekt, utan åhörarna som den säkerhetiserande aktören vänder sig till måste även acceptera frågan som säkerhetiserad. Aktörens försök att presentera en fråga som säkerhetsmässig och existentiell viktig kallas för en *säkerhetiserande handling* där dennes presentation samt artikulering av frågan kallas för en *talakt* (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 25–26). Vidare understryker författarna att säkerhetisering ibland kan vara institutionaliserad där vissa frågor underförstått antas ha med säkerhet att göra, exempelvis staters försvarsfrågor. Således behöver inte ordet säkerhet nödvändigtvis nyttjas vid fall av säkerhetisering (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 27–28).

2.1.4 Samspel mellan sektorer

Enligt Buzan, Wæver och de Wilde finns det ett analytiskt värde i uppdelningen av världen i olika sektorer. Samtidigt menar de att sektorerna är olika linser som fokuserar på samma värld, där dessa överlappar och relaterar till varandra. Problem som till ytan uppstår inom en sektor, kanske egentligen härleds av rädslor i de andra sektorerna (1998, 166–167). “To grasp political dynamics, one needs to focus on the most dynamic interactions, the loops, the vicious

circles—regardless of whether these stay within one sector.” (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 168) Risken med att studera säkerhet enbart sektorsvis är att säkerhetsproblem kan missuppfattas, vilket gör att analytiker vid säkerhetsstudier behöver vara uppmärksam för eventuella samspel mellan sektorerna (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 169).

3. Metod

Följande avsnitt redogör inledningsvis för studiens forskningsdesign samt valda metod, där även analysens struktur kommer att beskrivas. Därefter presenteras studiens valda analysverktyg och operationalisering av teorin samt vad dessa innebär för studiens analys. Studiens empiriska material diskuteras sedan kortfattat och avslutar med ett forskningsetiskt övervägande kopplat till studien.

3.1 Forskningsdesign

Studien är beskrivande eftersom den syftar till att öka förståelsen om staters utformning av rymdstrategier genom att studera hur Sverige har säkerhetiserat i rymddomänen och hur säkerhetiseringen har förändrats över tid (Esaiasson et al. 2024, 28–29). Vidare har studien en teorikonsumerande ansats eftersom teorin används för att förstå fallet, Sveriges säkerhetisering i rymddomänen (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud & Towns 2017, 42–43). Även om studien således inte har några direkta generaliserande ambitioner, kan den däremot bidra med nya gestaltningar av säkerhetisering vilket i längden kan möjliggöra nya insikter om fenomenet i sig. Den kunskap som studien bidrar med kan beroende på situationen stödja andra forskare vid studerande av specifika situationer där dessa gestaltningar igenkänns (Thornberg & Fejes 2024, 298–299).

En kvalitativ textanalys lämpar sig för studien, då en noggrann inläsning av Sveriges två rymdstrategier kommer att genomföras med hänsynstagande till deras kontext. Styrkan med metoden är dels dess ambition att klarlägga problembilder samt deras förändring över tid, dels dess förmåga och intresse att bearbeta sådant som ligger dolt under ytan och inte tydligt står skrivet i texterna (Esaiasson et al. 2024, 309). Detta passar studiens frågeställning och syfte eftersom säkerhetisering kan ses vara en form av problembild kopplat till beskrivningen i teoriavsnittet (Esaiasson et al. 2024, 318). Vidare motiveras användningen av metoden genom

den komplexitet som tidigare forskning visade på begreppet säkerhet samt säkerhetsisering i rymddomänen.

I syfte att eftersträva transparens och i längden reliabilitet i studien, kommer tolkningar som görs av innehållet i strategierna styrkas med citat och referat från deras respektive dokument. (Bergström & Boréus 2018, 40–41). Analysen av strategierna kommer även struktureras konsekvent och utifrån analysverktyget samt operationaliseringen, som beskrivs nedan, där referenser nyttjas för att särskilja författarens egna tolkningar och resonemang från innehållet i strategierna (Esaiasson et al. 2024, 334–335). Dessutom eftersträvar författaren god kvalitet (Thornberg & Fejes 2024, 283) i studien genom att kontinuerligt reflektera över de teori- och metodval som gjorts, samt hur dennes förståelse kan påverka tolkningen av strategiernas innehåll.

3.2 Analysverktyg – What’s the problem represented to be

Studien avser nyttja Carol Bacchis analysverktyg – *What’s the problem represented to be* (WPR-ansatsen), som lämpar sig vid studerande av policytexter och problembilder. Ansatsen utgår ifrån att problem aldrig kan uppfattas på ett självklart eller specifikt sätt, utan beroende på hur dessa begripliggörs får de olika innebörder. Således betonas vikten av kritisk granskning samt analys av hur diverse problem representeras och problematiseras (Bergström & Ekström 2018, 271–272). Kopplat till studiens valda säkerhetsiseringsteori bedöms detta vara lämpligt eftersom säkerhetsisering är en process som analytiker inom säkerhetsiseringsstudier behöver försöka att förstå (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 26).

I syfte att förstå och synliggöra diverse representationer av problem formulerar Bacchi sex analysfrågor, som kan ställas till studiens material. Dessa frågor kan antingen besvaras var för sig eller integreras och besvaras löpande i analysen, där denna studie ämnar göra det sistnämnda (Bergström & Ekström 2018, 273). Vidare är Bacchis första och andra analysfråga av intresse för studien och kommer att användas i analysen, då dessa bedöms relatera mest till studiens frågeställning, syfte och valda teori (Bergström & Ekström 2018, 273).

- *What’s the ‘problem’ represented to be in a specific policy?*
- *What presuppositions or assumptions underlie this representation of the ‘problem’?*

I denna studie innebär första analysfrågan hur diverse offentliga frågor representeras och framställs i Sveriges två rymdstrategier samt hur dessa frågor eventuellt säkerhetiseras av en säkerhetisierande aktör (Bergström & Ekström 2018, 273). Den andra analysfrågan innebär i denna studie en undersökning av den underliggande logik som finns kring de frågor, åtgärder och handlingar som uppmärksammas inom samt mellan säkerhetssektorerna i respektive rymdstrategi (Bergström & Ekström 2018, 273).

3.3 Operationalisering

Studien eftersträvar validitet (Bergström & Boréus 2018, 38–39) genom att nyttja Bacchis presenterade analysverktyg för att studera hur säkerhetisering framställs inom de fem sektorerna militären, miljön, ekonomin, samhället och politiken utifrån säkerhetiseringsteorins presenterade ramverk. Det begrepp som analysen kommer ta utgångspunkt i är den *säkerhetisierande handlingen*, som är central i processen att lyfta en icke-politiserad eller politiserad fråga till att bli säkerhetiserad (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 24–25). Således kommer tolkning av diverse talakter från en säkerhetisierande aktör avseende respektive sektor vara vital i analysen av Sveriges två rymdstrategier. Då rymdstrategierna är officiella statliga dokument kommer den säkerhetisierande aktören som genomför talakter och i längden säkerhetisierande handlingar i denna studie vara staten Sverige.

Strategierna behöver inte nödvändigtvis ge uttryck för en säkerhetisering inom respektive sektor, utan kan även uppmärksamma frågor eller problem som är politiserade. Om en sektor inte berörs i en av eller båda strategierna, är studien även intresserad av detta i syfte att synliggöra en förändring över tid. Vidare syftar studien inte till att påvisa ifall en officiell fråga faktiskt är säkerhetiserad, utan är istället intresserad av de *säkerhetisierande handlingar* som genomförs inom ramen för sektorerna. Följaktligen är analysens ambition att kartlägga vilka sektorer som staten Sverige i respektive rymdstrategi genomför säkerhetisierande handlingar inom. Om inte en säkerhetisierande handling uppmärksammas inom en sektor kommer strategins berörda frågor som bedöms vara relevanta inom sektorn att lyftas. Syftet med kartläggningen och redogörelsen är dels att synliggöra skillnader som framträder inom sektorerna mellan strategierna, dels möjliggöra vidare diskussion om hur Sverige säkerhetiserar rymden samt har utformat landets rymdstrategi över tid.

Då analytikern vid säkerhetsstudier behöver vara uppmärksam för eventuella samspel mellan sektorer (Buzan, Wæver & de Wilde 1998, 169), kommer typen av *referensobjekt* styra vilken sektor en säkerhetiserande handling genomförs inom. Med andra ord, den sektor som referensobjektet innefattas inom, enligt beskrivningen i teoriavsnittet, kommer även att tolkas som den sektor som den säkerhetiserande handlingen genomförs inom. Som stöd för analysen kommer Bacchis två valda analysfrågor ställas till materialet, vilka beskrevs i punkt 3.2 *Analysverktyg – What's the problem represented to be.*

3.4 Material

Studiens fall är Sveriges säkerhetisering i rymddomänen och dess förändring över tid. För att kunna besvara forskningsfrågan kommer dokumenten för Sveriges två strategier för rymden från 2018 respektive 2024 att analyseras, vilket således utgör studiens empiriska material. Strategin som presenteras i dokumentet *Rymdens roll i ett nytt säkerhetspolitiskt läge – Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden (2024)* är Sveriges första fastställda strategi för rymddomänen och är i skrivande stund aktiv (Regeringskansliet 2024). Strategin som presenteras i dokumentet *En strategi för svensk rymdverksamhet (2018)* är visserligen inte en fastställd strategi, men redogör samtidigt den dåvarande regeringens inriktning och förslag på målsättningar för svensk rymdverksamhet (Regeringskansliet 2018). Följaktligen anser författaren att en jämförelse mellan strategierna är möjlig eftersom dokumenten beskriver varsin strategi om än med olika fokus, vilket beskrevs i problemformuleringen. En kvalitativ textanalys ses även som tillämplig på respektive dokument (Widén 2024, 216).

3.4.1 Källkritik

Utifrån beskrivningen av dokumenten för Sveriges två rymdstrategier ovan anses en vidare diskussion om deras respektive äkthet, oberoende och samtidighet inte vara nödvändig. Då dokumenten dels är förstahandskällor, dels officiella statliga dokument bedöms deras legitimitet som källor vara obestridliga (Esaiasson et al. 2024, 138–141). Däremot bedöms inte dokumenten vara tendensfria (Esaiasson et al. 2024, 142–143), eftersom strategier i grunden inte avser att vara det. Kopplat till studiens redogörelse av säkerhetisering kommer även dokumenten troligen behöva vara tendentiösa för att säkerhetiserande handlingar utförd av staten Sverige ska kunna påvisas i textinnehållet. Följaktligen anses tendensen i dokumenten vara irrelevanta för besvarande av studiens frågeställning.

3.5 Forskningsetik

Enligt professor Ralf Emmers (2019) lyfter Köpenhamnsskolans säkerhetsiseringsteori frågor om akademikers och analytikers roll i en säkerhetsiseringsprocess. Bland annat om dessa enbart är observatörer av säkerhetsisering eller om de själva egentligen blir säkerhetsiserande aktörer vid studerande av säkerhetsiserande handlingar. Även om Köpenhamnsskolan förväntar sig att analytikern ska skilja sig från säkerhetsiserande handlingar och rollen som aktör, kan denna åtskillnad vara svår genomförd (Emmers 2019, 180). Därför ämnar studiens författare att distansera sig från de problemrepresentationer och säkerhetsiserande handlingar som uppmärksammas i analysen genom att eftersträva transparens och tydlighet vid utskrivning av referat, citat och källhänvisningar.

4. Analys

Studiens analysavsnitt kommer att presentera varje sektor enskilt, även om strategierna har analyserats utifrån samtliga sektorer parallellt. Detta syftar till att skapa en struktur i redovisningen av analysen. Inom ramen för respektive sektor redogörs inledningsvis den problembild och viktiga frågor som uppmärksammas inom sektorn. Därefter lyfts strategins åtgärder och handlingar för att slutligen redovisa författarens tolkningar och resonemang.

4.1 Rymdstrategin från 2018

Regeringens skrivelse 2017/18:259 presenterar en nationell rymdstrategi för Sverige med strategiska mål på längre sikt och diverse insatser som går emot dessa. Sammantaget lyfter strategin att ett helhetsperspektiv borde nyttjas vid utformning av landets rymdverksamhet, där Sverige som rymdnation förblir stark genom att verksamheten "...baseras på en stark rymdindustri och rymdforskning av hög kvalitet..." (Regeringskansliet 2018, 1).

Motiveringen till en nationell rymdstrategi kopplas till den potential och användbarhet som rymdsystem och dess tjänster har fått i dagens samhälle, vilket även har ökat beroendet av systemens bidragande förmågor samt funktioner i samhället. Genom en ökande mängd aktörer i rymden understryker strategin vikten av att hålla rymden konfliktfri, vilket samtliga nationer och aktörer har ett gemensamt ansvar att sträva mot (Regeringskansliet 2018, 3).

Militärsektorn

Inom militärsektorn lyfter strategin att de utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska dimensionerna har förstärkts som en följd av ökande antal rymdaktörer (Regeringskansliet 2018, 4). Enligt strategin har komplexiteten i rymden ökat, där distinktionen mellan civila och militära rymdsystem är tvetydig eftersom satelliter ofta kan nyttjas för både civila och militära ändamål. Strategin föreslår att ett strategiskt mål borde vara "...att förhindra utplacering av vapen i rymden och motverka att den blir en arena för konflikter." (Regeringskansliet 2018, 6)

Strategin beskriver att "Förmågan att verka i rymden och att använda rymdtjänster medför militärstrategiska och säkerhetspolitiska fördelar." (Regeringskansliet 2018, 12) Detta tillsammans med ett hänsynstagande till säkerhetspolitikens utveckling föreslår strategin ett strategiskt mål där "...statlig rymdverksamhet bidrar till att öka Sveriges säkerhet genom att bidra till att Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen tillgodoses och att den nationella militära förmågan stärks." (Regeringskansliet 2018, 12) Här lyfts bland annat att en regelbunden omvärldsanalys är väsentlig för skapande av beslutsunderlag. Inom ramen för att uppnå det strategiska målet presenterar strategin bland annat en utveckling av synergier mellan civil och militär användning av rymdsystem, där resurser kan användas mer effektivt genom att rymdforskningen och teknikutvecklingen samordnas mellan den civila och militära sidan. I längden kan det bidra till Sveriges militära förmåga och samhällets säkerhet i stort (Regeringskansliet 2018, 12–13). Dessutom lyfter strategin att en utvecklad rymdlägesbild har betydelse för genomförandet av militära operationer (Regeringskansliet 2018, 13). Vidare menar strategin att gemensamma prioriteringar för Sveriges rymdverksamhet borde tas fram av Rymdstyrelsen (Sveriges rymdmyndighet) tillsammans med Försvarsmakten (Regeringskansliet 2018, 23).

Sammantaget uppmärksammar strategin inom den militära sektorn en ökad relevans för synergier mellan civil och militär användning samt rymdsystems bidrag till den nationella militära förmågan och säkerheten. Underliggande logik kan här tolkas som att vid strategins utformning nyttjades rymdsystem och satelliter begränsat till både civil och militär verksamhet, trots att många system hade möjligheten att nyttjas för båda. Strategins redogörelse för en utveckling av synergier kan ses vara ett av Sveriges sätt att dra nytta av den potential som uppdragats hos rymdsystemen, där både Försvarsmakten och samhället kan

dra nytta. Samtidigt presenteras målet att förhindra utplacering av vapen i rymden, vilket kan antyda på att rymdsystemen fortfarande främst ska ha civila och fredliga syften. Trots målet med rymdverksamhetens bidragande till Sveriges säkerhet, återfinns inga talakter som presenterar hot mot statens överlevnad eller andra referensobjekt inom militärsektorn. Avsikten att Försvarsmakten tillsammans med Rymdstyrelsen ska ta fram prioriteringar, tolkas även som att Försvarsmakten inte har företräde i rymdfrågor. Följaktligen tolkas det som att ingen säkerhetiserande handling genomförs inom militärsektorn.

Miljösektorn

Ett av målen som strategin föreslår är att "...rymden och rymdtjänster används för fredliga ändamål på ett sätt som gynnar mänsklig välfärd och hållbar utveckling..." (Regeringskansliet 2018, 6). Inom miljösektorn uppmärksammar strategin att satellitbanor kring jorden är begränsade i antal och att mängden aktörer samt satelliter ökar i rymden. Rymdskrot presenteras som det ensamt största hotet skapat av människan mot rymdmiljön, vilket ständigt ökar i mängd genom exempelvis satelliter som föråldras, kollisioner med lossnade föremål eller avsiktliga attacker mot satelliter. Således understryker strategin vikten av att vidta åtgärder för att motverka tillväxten av rymdskrot, vilket kräver nya regelverk, tekniska lösningar och ytterligare förståelse för problematiken. Risken är annars att rymdmiljön och satellitbanor blir obrukbara (Regeringskansliet 2018, 7). Vidare syftar det internationella arbetet inom FN, EU och ESA bland annat till att främja den hållbara utvecklingen och mänskliga välfärden (Regeringskansliet 2018, 7).

Strategin lyfter att Sveriges rymdverksamhet kan bidra till Agenda 2030 samt de globala målen genom att rymdindustrin och rymdforskningen ingår i samarbeten internationellt. Dessutom menar strategin att ett strategiskt mål för Sverige även borde inkludera bidragande till det globala arbetet inom klimat- och miljöövervakning (Regeringskansliet 2018, 11). Copernicus, ett ledande jordobservationsprogram inom EU, kan här med data från dess satelliter stödja genomförandet av Agenda 2030 "...genom insamling, bearbetning och förmedling av tillförlitliga data och information om bl.a. miljö och klimat..." vilket även är tillämpligt i svårtillgängliga områden (Regeringskansliet 2018, 11). Ett exempel på Copernicus möjliga bidrag kan beskrivas enligt citatet:

Copernicus gör det t.ex. möjligt att följa havens temperatur, sammansättning och föroreningar. Det är bl.a. möjligt att observera mängden plast och avfall i haven och se hur de följer strömmarna och därmed bedöma omfattningen av sådana föroreningar. (Regeringskansliet 2018, 10)

Sammantaget uppmärksammas det i strategin rymdverksamhetens bidrag till den hållbara utvecklingen samt den globala klimat- och miljöövervakning. Detta tolkas rymma inom den ordinarie politiken där strategin lyfter diverse sätt som rymdverksamheten kan bidra till värnandet av den globala miljön, klimatet och i längden mänskliga välfärden. Däremot tolkas strategins betoning av problematiken med ökande rymdskrot i rymden som en form av talakt där ett existentiellt hot presenteras. Den underliggande logiken är att om hela rymdmiljön blir obrukbar, kan det argumenteras för att dess överlevnad står på spel. Sett till samhällets ökande beroende av rymden kan tillgången till rymdmiljön ses vara vital för den nuvarande nivån av mänsklig civilisation, vars bevarande är central inom miljösektorn. Rymdmiljön kan därmed anses ha en legitim rätt till överlevnad. Vidare beskrivs det tydligt i strategin föreliggande hot mot rymdmiljön där åtgärder behöver vidtas. Följaktligen tolkas rymdmiljön som ett uppmärksammat referensobjekt i strategin och därmed bedöms en säkerhetiserande handling genomföras inom miljösektorn.

Ekonomisektorn

Inom ramen för ekonomisektorn lyfter strategin vikten av att svensk rymdverksamhet bidrar till den svenska konkurrenskraften och att högteknologiska arbetstillfällen genereras. Ett främjande av forskning, innovation och utveckling genom rymdverksamheten har även betydelse för diverse funktioner i samhället (Regeringskansliet 2018, 3). För att främja innovativa företags framväxt förespråkar strategin en spridning av rymdsystems möjligheter till svenska användare och att rymddatan blir lättillgänglig och öppen (Regeringskansliet 2018, 9). Strategin menar även att Sveriges rymdlag från 1983 behöver ses över och att denna möjliggör "...för industrin att i större utsträckning och i snabbare takt attrahera privat kapital till svensk rymdverksamhet." (Regeringskansliet 2018, 15)

Den svenska rymdindustrin beskrivs i strategin som framgångsrik och att den bidrar till andra svenska industrisektorer, exempelvis inom fordons- och flygindustrin. Detta beror på att en stor mängd av den kunskap och teknik som utvecklas även kan nyttjas för andra ändamål,

vilket stärker konkurrenskraften utanför rymdindustrin (Regeringskansliet 2018, 16). De statliga satsningar som Sverige gör till ESA:s och EU:s rymdverksamhet härleds också från dessa synergieffekter och rymdsystemens breda användbarhet (Regeringskansliet 2018, 16). Vidare understryker strategin att Sveriges "...samarbeten inom EU och ESA och i andra internationella samarbeten är en förutsättning för att svensk rymdindustri ska stärka sin konkurrenskraft." (Regeringskansliet 2018, 19) För att stärka svensk konkurrenskraft föreslår strategin flera strategiska mål och insatser, vilket exempelvis innefattar ett förutsägbart internationellt samarbete på längre sikt och att satsningar inom teknikutvecklingen samordnas (Regeringskansliet 2018, 18).

Sammantaget betonas ett fokus för den svenska rymdindustrin och vikten av att stärka dess konkurrenskraft på ett internationellt plan. Det uppmärksammas dock inga hot mot rymdindustrin eller konkurrenskraften. Underliggande logik bedöms här vara att strategins förslag, mål och insatser snarare är olika sätt för Sverige att säkerställa tillvaratagandet av rymdverksamhetens användbarhet, vilket kan gynna ekonomin för både privat och offentlig sektor. Vidare bedöms dessa åtgärder rymma inom den ordinarie politikens gränser. Då inget existentiellt hot mot ett referensobjekt inom ekonomisektorn kan urskiljas bedöms ingen säkerhetsiserande handling genomföras inom sektorn.

Samhällssektorn

Samhällssektorn återfinns begränsat i strategins uppmärksammade frågor och berörda ämnen. Det som kan anses rymma inom sektorn är strategins hävdande att ett ökat intresse för rymden kan leda till "...ökad jämställdhet inom utbildning och forskning i naturvetenskap och teknik." (Regeringskansliet 2018, 4) Vidare kan en korrekt tillämpning av satelliterna inom Copernicus, som beskrevs tidigare i miljösektorn, och arbetet med Agenda 2030 "...bidra till att stärka mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati." (Regeringskansliet 2018, 11) Kopplat till jämställdhet föreslår strategin det strategiska målet att "...Sverige är ett föregångsland när det gäller likvärdiga möjligheter för både kvinnor och män att satsa på en karriär inom rymdverksamhet..." (Regeringskansliet 2018, 26) Fokus bör här läggas på att sprida information om rymdforskning och dess breda användning i samhället och industrin, vilket kan öka intresset för rymdverksamhet hos både män och kvinnor (Regeringskansliet 2018, 26).

Kopplat till samhällssektorn kan en förändring av jämställdheten och demokratin i ett samhälle anses påverka samhällets kollektiva identiteter. En stärkning av mänskliga rättigheter anses också rymma inom sektorn, då de bedöms påverka kollektiva identiteter beroende på hur väl integrerade rättigheterna är. Underliggande logik är här att en ökning av jämställdheten, demokratin och de mänskliga rättigheterna i samhället kan tolkas som yttre faktorer som förändrar samhällets kollektiva identiteter. Dessa faktorer bedöms dock inte vara existentiella hot mot identiteterna, utan snarare en naturlig utveckling av dem på grund av förändringar i samhället. Sammantaget bedöms således ingen säkerhetiserande handling genomföras inom samhällssektorn.

Politiksektorn

Inom politiksektorn understryker strategin vikten av deltagande i EU:s och ESA:s rymdprogram samt andra internationella samarbeten, då dessa är nödvändiga för svensk rymdverksamhet. Rymdverksamhet beskrivs som kostsamt och genom ett deltagande får Sverige bland annat tillgång till EU:s satelliter samt dess genererade data (Regeringskansliet 2018, 4). För att bidra till att rymden nyttjas hållbart, för fredliga ändamål och finns tillgänglig för alla förespråkar strategin ett aktivt deltagande i internationella forum, främst inom FN, EU och ESA, och internationella förhandlingar. Detta syftar till framtagning av internationella överenskommelser, regelverk och styrande dokument avseende rymdverksamheten, som ständigt utvecklas och blir mer komplex (Regeringskansliet 2018, 6–7).

Vidare lyfter strategin att European Space and Sounding Rocket Range, Esrange, som ägs av Swedish Space Corporation, SSC, "...är en viktig nationell och strategisk resurs för Sverige och Europa." (Regeringskansliet 2018, 20) Strategin föreslår här ett strategiskt mål där Esrange anpassas för att fortsatt vara strategiskt viktig för både Sverige och Europa genom exempelvis rymdforskning och innovation. Dessutom möjliggör den pågående moderniseringen av Esrange att den i framtiden även kan nyttjas för tester av avancerad raketeknik (Regeringskansliet 2018, 20). I syfte att bevara Sverige som stark rymdnation föreslår den dåvarande regeringen i strategin att tre strategiskt långsiktiga mål "...bör vara att svensk rymdforskning håller hög kvalitet i internationell jämförelse, att svenska rymdforskare kommer väl ut i internationell jämförelse och att Sverige är en stark partner som deltagare i internationella samarbeten för rymdens utforskning." (Regeringskansliet 2018, 22)

Avseende politiksektorn betonar strategin vikten av ett svenskt deltagande på det internationella planet, vilket härleds utifrån dess fördelar för svensk rymdverksamhet samt behovet att säkerställa ett hållbart nyttjande av rymden. Sveriges deltagande i EU:s och ESA:s rymdprogram samt Esranges bidrag till Europa kan tolkas som främjande för EU:s integreringsprocess, då ett ökat samarbete inom unionen kan antas stärka integrationen mellan unionens medlemsländer som deltar i samarbetet. Om EU:s integreringsprocess stärks kan det även leda till en stärkning av den europeiska identiteten, vilket kan kopplas till samhällssektorns kollektiva identiteter. Vidare kan underliggande logik till strategins tre strategiskt långsiktiga mål ses vara Sveriges vilja att uppfattas som en legitim och erkänd rymdaktör internationellt sett. Strategin presenterar dock inga direkta hot mot internationella samarbeten, regelverk eller utvecklingen av dessa. Sammantaget bedöms ingen säkerhetsriskerande handling genomföras inom politiksektorn i strategin.

4.2 Rymdstrategin från 2024

Försvarsminister Pål Jonsons förord (Regeringskansliet 2024, 5) till Sveriges första fastställda strategi för rymddomänen inleds med: "Rymden är en strategisk domän. Nyttjandet av rymden är av stor betydelse för våra samhällen och inte minst för vårt försvar."

Utgångspunkterna för strategin beskrivs i stort vara att rymden gjort samhället tryggare och starkare, där nyttjandet av domänen blivit en del av vardagen. Således har beroendet av rymden ökat. Samtidigt som domänen fortsatt präglas av samarbeten har risken för konflikter ökat, vilket härleds av ökade geopolitiska spänningar och att rymden används för staters strategiska och politiska intressen (Regeringskansliet 2024, 6). Vidare presenteras att strategin utgör ett komplement till rymdstrategin från 2018 där den nya fokuserar mer på totalförsvar och säkerhet. Dess övergripande mål beskrivs som "...att säkerställa Sveriges försvars- och säkerhetsintressen i och genom rymden." (Regeringskansliet 2024, 15) Hur detta avses att uppnås samt vad totalförsvar och säkerhet innefattar inom strategin behandlas i sektorerna nedan.

Militärsektorn

Efter en noggrann genomläsning av strategin, är det författarens uppfattning att militärsektorn är den sektor som textinnehållet och diverse frågor samt problembilder hamnar mest inom. I förorden till strategin (Regeringskansliet 2024, 5) kan även ett omfattande fokus på försvar

och säkerhet urskiljas. Följaktligen kommer inte samtliga delar inom militärsektorn som strategin behandlar att presenteras, utan det som bedöms vara väsentligt för besvarande av frågeställningen kommer att lyftas.

I strategin lyfts det att kommersiella rymdsystem nyttjats alltmer för militära syften där systemen har dubbla användningsområden. Dessa kommersiella rymdsystem och infrastruktur har under senaste åren börjat utsättas för allt fler hybridhot, som exempelvis cyberangrepp och störningar. Staters operationalisering av rymddomänen för militära intressen har lett till att rymden definieras som en operativ domän av allt fler stater, vilket märks i utvecklingen av militära doktriner och förmågor (Regeringskansliet 2024, 6–7). Strategin beskriver att utvecklingen och användningen kommer att fortsätta, bland annat avseende “...rymdförnekande förmågor som syftar till att hindra en motståndares tillgång till rymdinfrastruktur eller rymdtjänster...” (Regeringskansliet 2024, 7). Här kan användningen av ordet motståndare tolkas som ett sätt att understryka den pågående förmågeutvecklingen i rymddomänen som någonting som primärt inte är ämnat för fredliga ändamål vilket Sverige behöver ta hänsyn till.

Inom ramen för ett utmanande säkerhetspolitiskt läge i Europa kopplat till rymddomänen, beskriver strategin att kriget i Ukraina har belyst “...sårbarheten hos rymdinfrastrukturen och beroendet av tillgången till rymdtjänster och uppskjutningskapacitet.” (Regeringskansliet 2024, 11) Kriget har även visat på rymdtjänsters avgörande roll inom modern krigföring. Kopplat till en aktivering av Natos artikel 5 lyfts det att “...skadliga cyberaktiviteter, eller fientliga operationer mot, från, eller i rymden, kan nå nivån av väpnat angrepp...” (Regeringskansliet 2024, 11). Vidare riskerar Sverige att dras in i en väpnad konflikt i den arktiska regionen kopplat till landets geostrategiska läge. Det understryks i strategin att landets “...polarnära läge medför ideala förhållanden för styrning, övervakning och uppskjutning av satelliter som passerar över polerna.” (Regeringskansliet 2024, 12) Enligt strategin avser Sverige här bidra till Natos samlade rymdförmåga samt utveckling där Sverige är bland de få allierade länder som har möjligheten att bidra inom rymddomänen (Regeringskansliet 2024, 32).

För att möta det förändrade säkerhetsläget i rollen som en växande rymdaktör inom försvar och säkerhet, beskriver strategin vikten av att säkerställa handlingsfrihet i rymden där landet “...måste kraftsamla för att förstå, motverka och bemöta aggressivt agerande och hot kopplat

till rymden.” (Regeringskansliet 2024, 16) Främjande av stabilitet och säkerhet lyfts även för att förebygga hot och angrepp, där strategin understryker: “Freden i rymden måste fortsatt säkras.” (Regeringskansliet 2024, 16) Bevarandet av freden i rymden avses bland annat göras genom avskräckning och försvar, vilket beskrivas enligt citatet: “Sverige ska vid behov agera militärt genom att vidta lämpliga defensiva och offensiva åtgärder, enskilt eller tillsammans med allierade i Nato, i enlighet med folkrätten och nationell rätt.” (Regeringskansliet 2024, 18) Därtill lyfter strategin att den nationella regleringen av rymdverksamheten behöver anpassas med hänsyn till folkrättens krav, i syfte att stärka landets säkerhetsarbete avseende rymden (Regeringskansliet 2024, 20). Sättet som rymdtjänster kan bidra till totalförsvaret och krisberedskapen beskrivas enligt följande:

I det militära försvaret bidrar rymdtjänster till att öka effekten hos befintliga försvarsförmågor och är nödvändiga för de sammanhållna underrättelse- och bekämpningskedjor som möjliggör multidomäna operationer. I det civila försvaret och krisberedskapen bidrar rymdtjänster till att säkerställa viktiga samhällsfunktioner som transporter, räddningstjänst, energiförsörjning samt ordning och säkerhet. (Regeringskansliet 2024, 26)

Sammantaget betonas ett fokus på försvar och säkerhet genomgående i strategin från 2024, vilket kan kopplas till den nationella säkerheten avseende både militära förmågor och det civila samhället. Detta härleds utifrån strategins presentation av rymdsystems avgörande funktioner, dess nuvarande sårbarhet samt föreliggande hotbild. Strategins presenterade åtgärder för att möta det förändrade säkerhetsläget tolkas av författaren som tecken på extraordinära handlingar, eftersom flera av åtgärderna bedöms gå utanför den ordinarie politikens gränser. Underliggande logik till Sveriges agerande och avsikt i rymddomänen kan tolkas som att det föreligger ett existentiellt hot mot Sveriges militära förmåga vid en eventuell väpnad konflikt, vilket i längden innebär hot mot Sveriges förmåga att försvara sig självt samt allierade stater. Därtill kan även rymdsystemen i sig ses ha en legitim rätt till överlevnad, eftersom de är avgörande för samhället i stort. Således tolkas det som att både staten Sverige och rymdsystemen uppmärksammas som referensobjekt i strategin. Följaktligen bedömer författaren att det i strategin genomförs säkerhetiserande handlingar inom den militära sektorn.

Miljösektorn

Miljösektorn återfinns begränsat i den nya strategins presenterade problembild och frågor. Det som möjligen kan anses rymma inom sektorn är att strategin beskriver omloppsbanorna kring jorden som en utmaning, då dessa är begränsade till antalet och kan exploateras ekonomiskt som resurs. Ett hållbart nyttjande av omloppsbanorna blir även svårt när antalet föremål i omloppsbanorna ökar. Strategin lyfter ett exempel på detta enligt: “Ryssland genomförde 2021 ett antisatellittest mot en egen satellit med en robot som avfyrades från marken, vilket resulterade i ett långvarigt fält av rymdskrot.” (Regeringskansliet 2024, 7) För att säkerställa freden i rymden lyfter strategin att Sverige och övriga medlemsstater i EU ställer sig bakom förbindelsen att från marken “...inte genomföra destruktiva tester med antisatellitrobotar...” (Regeringskansliet 2024, 16). Slutligen presenteras det att en god rymdlägesbild skapar underlag för utfärdande av varningar för rymdväder inom ramen för Sveriges totalförsvar och beredskapssystem (Regeringskansliet 2024, 28).

Underliggande logik till Sveriges avsikt att inte genomföra destruktiva tester från marken med antisatellitrobotar kan tolkas som en vilja att värna om rymdmiljön och det begränsade antalet omloppsbanor. Strategins inkluderande av rymdlägesbild kopplat till rymdväder kan antyda på att rymdväder är någonting som Sverige behöver ta hänsyn till i rymddomänen. Det återfinns dock inga former av talakter som presenterar ett existentiellt hot mot ett referensobjekt inom miljösektorn och således bedöms det inte heller att en säkerhetiserande handling genomförs inom sektorn.

Ekonomisektorn

Inom ramen för ekonomisektorn lyfter strategin att den kommersiella sidan står för en stor del av teknikutvecklingen som sker inom rymdområdet. Denna tillväxt beskrivs av strategin bidra “...till ett ökat samhällsberoende av den rymdinfrastruktur som växer fram och att allt fler rymdtjänster integreras i olika samhällsfunktioner.” (Regeringskansliet 2024, 6) Ett exempel på samhällets beroende av rymdteknik presenteras i strategin enligt citatet: “Precis innan den fullskaliga invasionen av Ukraina inleddes, genomförde Ryssland ett cyberangrepp mot en kommersiell satellitkommunikationsleverantör där tiotusentals europeiska användarmodem gjordes obrukbara.” (Regeringskansliet 2024, 7) Vidare redogörs det i strategin för att antagonistiska aktörers utövande av säkerhetshotande verksamhet mot Sverige innebär hot mot den svenska konkurrenskraften (Regeringskansliet 2024, 14).

På grund av att civil och kommersiell rymdinfrastruktur har dubbla användningsområden där de kan nyttjas för militära ändamål föreligger risken att de betraktas som militära mål, där hotbilden mot militära satelliter även inkluderar dem. För att hantera denna komplexitet förespråkar strategin en samlad hotbildsanalys och ökad samverkan mellan den offentliga och privata sektorn (Regeringskansliet 2024, 20). Inom ramen för stöd till rymdoperationer lyfter strategin följande: "Synergier med och samnyttjande av civil och kommersiell kapacitet ska eftersträvas där så är möjligt." (Regeringskansliet 2024, 28) Därtill ska Sverige eftersträva en konkurrenskraftig försvars- och rymdindustri, vilket bland annat innefattar säkerställande av spetskompetenser, långsiktig försörjningssäkerhet, identifiering och hantering av sårbarheter kopplat till värdekedjan. Detta krävs för att "...säkerställa tillgången till framtidssäkra rymdtjänster och rymddata..." (Regeringskansliet 2024, 29).

Vidare understryker strategin att den svenska rymdindustrin är "...beroende av samarbete med strategiska partners utanför EU, särskilt USA vars rymdsektor är omfattande och kapitalstark." (Regeringskansliet 2024, 38) I syfte att Sveriges internationella rymdsamarbeten ska vara relevanta rent försvars- säkerhets- och utrikespolitiskt ställs det krav på effektiva kontrollåtgärder för export. Industrins potentiella möjligheter ska även tas i beaktning vid bedömning av rymdsamarbeten inom försvar och säkerhet (Regeringskansliet 2024, 38). Avseende humankapital understryker strategin vikten av kompetenser, förmågor och kunskap inom rymdområdet, vilket är grunden för "...utveckling och nyttjande av rymdförmågor inom totalförsvaret och krisberedskapen." (Regeringskansliet 2024, 41)

Den övergripande frågan som framställs inom ekonomisektorn i strategin tycks vara rymdindustrins betydelse för utveckling och vidmakthållning av avgörande teknik och infrastruktur inom rymdområdet. Den hotbild som presenteras mot kommersiella rymdsystem och den svenska konkurrenskraften kan på ett sätt kopplas till ekonomisk säkerhet, men kan samtidigt kopplas till den militära sektorn. Genom hot mot industrins förmåga till utveckling, försörjning och utvärdering av rymdsystem samt dess funktioner kan det i längden hota Sveriges totalförsvaret samt krisberedskap. Den underliggande logiken är här att en degradering av den inhemska rymdindustrin kan innebära att Sverige behöver förlita sig mer på andra staters rymdindustrier, vilket medför en osäkerhet avseende kostnad och kvalitet för rymdsystemen. Strategins betoning av svenska industrins beroende av internationellt samarbete, kan även bidra till detta antagande. Följaktligen bedöms det att en

säkerhetiserande handling genomförs, men kopplat till att referensobjektet i detta fall är staten Sverige och således innefattas av den militära sektorn anses denna säkerhetiserande handling inte genomföras inom ekonomisektorn. Det rör sig snarare om ett samspel mellan ekonomisektorn och militärsektorn. Det framförs inte heller några talakter i strategin som tydligt presenterar ett existentiellt hot mot ett referensobjekt inom ekonomisektorn. Sammantaget bedöms det att ingen säkerhetiserande handling genomförs inom den ekonomiska sektorn.

Samhällssektorn

Likt miljösektorn återfinns samhällssektorn begränsat i strategins presenterade problembild och frågor. Det som kan tänkas kopplas till sektorn är strategins framställning av att samhället blivit mer tryggt, välmående och starkt genom rymdens nyttjande (Regeringskansliet 2024, 6). Strategin lyfter att Sveriges rymdstrategi från 2018 menar bland annat att ett helhetsperspektiv som sätter samhällets nytta i centrum bör eftersträvas vid rymdverksamhet. Den nya strategin kompletterar detta genom en betoning av "...totalförvar och säkerhet som den yttersta garanten för ett fritt och demokratiskt samhälle." (Regeringskansliet 2024, 15) Vidare framför strategin att användningen av rymddata kan innefatta en stor potential för landets brottsbekämpning (Regeringskansliet 2024, 15).

För att koppla ovanstående redogörelse till samhällssektorn kan det antas att ett tryggt, fritt och demokratiskt samhälle formar de identiteter som existerar inom samhället, exempelvis den svenska nationella identiteten. Den underliggande logiken är att om nyttjande av rymden bidrar till en förändring av samhället, i detta fall ett mer demokratiskt och tryggare samhälle, kan det i längden även bidra till att forma den svenska identiteten. Avseende potentialen för brottsbekämpning kan underliggande logik, om än möjligen långsökt, vara att en effektivare brottsbekämpning bidrar till att göra samhället tryggare i stort, vilket därmed också påverkar identiteterna inom samhället. Det återfinns dock inga talakter i strategin som kopplar ett existerande hot mot den svenska eller andra kollektiva identiteter. En förändring av kollektiva identiteter i samhället på grund av ett tryggare samhälle samt upprätthållande av demokratin tolkas inte heller som ett existentiellt hot mot dessa. Sammantaget bedöms det att ingen säkerhetiserande handling genomförs inom samhällssektorn.

Politiksektorn

Rymdfördraget från 1967 beskrivs i strategin som det grundläggande regelverket i rymden, vilket bland annat fastställer att folkrättens regler samt FN-stadgan ska efterlevas vid staters nyttjande och utforskning av rymden. Genom att rymdaktiviteter ökar finns det dock ett behov för gemensam utveckling av internationella normer, principer och regler för vad ansvarsfullt agerande inom rymddomänen innebär (Regeringskansliet 2024, 9). Enligt rymdfördraget kan inte rymden heller förvärfvas av stater kopplat till suveränitet eftersom domänen är global och icke-territoriell (Regeringskansliet 2024, 16). Strategins inställning till rymdfördraget och folkrätten kan beskrivas enligt följande:

Såväl Rymdfördraget som allmänna folkrättsliga regler och principer tillämpliga i rymden måste efterlevas. Sveriges linje utgår från övergripande nationella försvars-, säkerhets- och utrikespolitiska intressen och vi agerar i nära samverkan med övriga EU, Nato och med de nordiska länderna. (Regeringskansliet 2024, 36)

Strategin beskriver internationella samarbeten som viktiga utifrån att de dels bidrar med kunskap som nationellt sett inte finns tillgängligt, dels ökar möjligheterna för export av svensk rymdteknik (Regeringskansliet 2024, 38). Då rymdverksamhet sträcker sig över flera olika områden understryker strategin vikten av en nationell sammanhållen styrning av rymdfrågor samt ett sammanhållet agerande på det internationella planet (Regeringskansliet 2024, 39).

EU är en av organisationerna Sverige ämnar vara engagerad inom, vilket dessutom stärker unionens egen tillgång till rymden samt position som en global rymdaktör. Strategin menar här även att unionens rymdarbete bidrar till Sveriges säkerhet och försvar, exempelvis genom ökad tillgång på data och tjänster från EU:s rymdprogram (Regeringskansliet 2024, 34). Inom ramen för förhandlingar i FN avser Sverige "...aktivt bidra till utvecklingen av globala normer och regler för ett ansvarsfullt agerande i rymden, vilka kan minska rymdhot och risken för konflikt." (Regeringskansliet 2024, 36) Därtill avser Sverige fortsätta utveckla bilaterala rymdsamarbeten med de nordiska länderna samt inom det nordiska försvarssamarbetet Nordefco (Regeringskansliet 2024, 37).

Sammantaget inom den politiska sektorn presenterar strategin ett fokus för bibehållande och vidareutveckling av de internationella normer och regler som finns i rymddomänen samt att folkrätten och Rymdfördraget följs. Sveriges fortsatta engagemang i internationella samarbeten och organisationer betonas kopplat till rymden. Underliggande logik kan tolkas som att detta är ett av Sveriges sätt att hantera den problembild som uppmärksammades tidigare i militärsektorn, vilket stärks av landets inriktning att handla utifrån nationella intressen. Vidare kan folkrätten och Rymdfördraget ses som otillräckliga vid hantering av rymdaktörers ökande rymdverksamhet. Det återfinns dock inga direkta hot mot existerande regelverk och internationella samarbeten eller utvecklingen av dessa. Därtill tolkas FN:s eller EU:s legitimitet i rymden inte heller som hotade, utan snarare att Sverige avser bidra till en stärkning av deras respektive roll i domänen. Följaktligen bedöms det inte genomföras någon säkerhetiserande handling inom politiksektorn i strategin.

5. Slutsatser

Studien har ämnat studera säkerhetisering i rymddomänen med syftet att bidra med förståelse om hur stater utformar sina strategier och policys för rymddomänen på ett visst sätt. Studien har genom det även kunnat bidra med förståelse till varför stater agerar som de gör inom domänen. Detta har skett genom en analys av Sveriges rymdstrategier från 2018 och 2024 utifrån Köpenhamnskolans säkerhetiseringsteori. Studiens ställda frågeställning har varit:

Hur har Sverige säkerhetiserat rymden i landets två rymdstrategier från 2018 respektive 2024 och hur har säkerhetiseringen förändrats över tid?

Förändringen över tid besvaras här av de skillnader som framträtt mellan strategierna avseende säkerhetiserande handlingar. Utifrån analysen och dess resultat besvaras frågeställningen genom att Sverige i rymdstrategin från 2018 genomför en säkerhetiserande handling inom miljösektorn medan i strategin från 2024 genomförs ingen säkerhetiserande handling inom sektorn. Trots att ordet säkerhet inte nyttjas i den tidigare strategin, lyfts föreliggande hot mot rymdmiljöns överlevnad vilket fordrar ett agerande från Sverige och andra länder. Den senare strategin uppmärksammar dock inte denna nödvändighet att agera kopplat till rymdmiljöns överlevnad och fokus läggs mer inom andra sektorer. Emellertid har rymdstrategin från 2024 ett snävare försvars- och säkerhetsfokus än strategin från 2018, vilken har en bredare ansats. Inom militärsektorn genomför Sverige ingen säkerhetiserande

handling i rymdstrategin från 2018 medan i strategin från 2024 återfinns säkerhetiserande handlingar i flera avseenden. Här har landet gått från att 2018 enbart framhålla den potential som finns inom rymddomänen och dess möjliga bidrag till Sveriges militära förmåga samt säkerhet, till att 2024 understryka rymddomänen som avgörande i förhållande till Sveriges hantering av det förändrade säkerhetspolitiska läget. De säkerhetiserande handlingarna i strategin från 2024 kopplas här till den hotbild som föreligger mot rymdsystem i allmänhet, de militära förmågorna samt Sveriges förmåga att försvara sig vid en eventuell väpnad konflikt.

Frågeställningen besvaras vidare genom att Sverige i strategin från 2024 genomför ytterligare säkerhetiserande handling inom militärsektorn men som är kopplad till ekonomisektorn. Genom att rymdindustrin och den svenska konkurrenskraften har betydelse för Sveriges totalförsvar och krisberedskap, behöver rymdindustrins verksamhet säkerställas där även försvars- och säkerhetsaspekter inkluderas. Hot mot kommersiell rymdverksamhet och rymdindustrins förmåga till utveckling, försörjning och utvärdering innebär i längden hot mot Sveriges säkerhet som stat. I strategin från 2018 genomförs dock inte den sortens säkerhetiserande handling, då rymdindustrin varken framställs som hotad eller vital för staten Sveriges säkerhet. Avseende samhällssektorn och politiksektorn genomförs det ingen säkerhetiserande handling inom dem i någon av strategierna.

Med hänsyn till studiens syfte har analysen även synliggjort sådant som inte direkt svarar mot frågeställningen, men som ändå kan vara intressant att lyfta. Bland detta visar studien att Sverige betraktar rymden som en global allmänning som ingen stat har egen bestämmanderätt över. För att ta vara på de användningsmöjligheter, funktioner och tjänster som rymddomänen innefattar samt säkerställa folkrättens följande och att stater agerar ansvarsfullt, förespråkar Sverige i strategierna ökat internationellt samarbete samt framtagning av internationella regelverk och överenskommelser. Studien visar även att rymdverksamhet gjort Sveriges samhälle starkare och tryggare samt bidragit till ökad demokrati. Samtidigt har samhället således blivit mer beroende av rymdsystems bidragande tjänster och förmågor, där de även spelar en viktig roll vid militära operationer för Sverige.

Vidare visar studien att Sverige i strategin från 2024 betraktar rymden som en strategisk domän som har betydelse för landets samhälle, försvar och säkerhet. Strategin skiljer sig ytterligare från strategin 2018 avseende dess beskrivning att rymden definieras som en operativ domän av allt fler stater, vilket härleds av ett ökat militärt nyttjande av rymden. Det

förändrade förhållningssättet hos Sverige till rymden som en strategisk och operativ domän kan här ha påverkat landets utformning av strategin 2024, exempelvis kopplat till strategins fokus.

5.1 Resultatdiskussion

Studien bedöms ha bidragit till det övergripande forskningsämnet om hur staters utformning av strategier och policy för rymden skall förstås, vilket även varit studiens syfte. Detta har skett med en analys av Sveriges rymdstrategier från 2018 respektive 2024 utifrån Köpenhamnskolans säkerhetsiseringsteori där studien dels redogjort hur en specifik småstat utformat två av sina rymdstrategier, dels gett förståelse till varför utformningen ser ut som den gör. Det senare genom ett studerande av småstatens säkerhetsisering i rymden genom att bland annat undersöka underliggande logik till de frågor, åtgärder och handlingar som uppmärksammats i strategins innehåll. Därmed har studien även bidragit med nya gestaltningar av säkerhetsisering, vilket i sig kan stödja andra forskares studerande av situationer där dessa igenkänns. Således finns det en användbarhet i studiens resultat, även om resultaten inte kan generaliseras i allmänhet kopplat till forskningsdesignen. Genom studerande av en småstats rymdstrategi utifrån ett säkerhetsiseringsperspektiv anses även studien ha lämnat ett bidrag till den brist inom forskningen som beskrevs i tidigare forskningen.

Avseende tidigare forskning visar studien att Sveriges senaste rymdstrategi har ett snävare försvars- och säkerhetsfokus jämfört med den tidigare. Detta överensstämmer med Klimburg-Witjes (2021) slutsats om att det pågår en förändring inom europeisk rymdpolitik, där säkerhet och försvar får ett större fokus inom rymdpolicys. Studien visar även att Sverige eftersträvar och ser positivt på synergier mellan civil och militär användning av rymdsystem, vilket kan ses gå i linje med Giannopapas et al. (2018) hävdande att synergier kan bidra till ytterligare innovation och konkurrenskraft för Europa. Säkerställande av svensk konkurrenskraft inom rymdindustrin återfanns även i båda Sveriges rymdstrategier.

Någonting att belysa är att studiens analys och resultat troligen påverkas av författarens bakgrund, förförståelse och förmåga att tolka textinnehållet i strategierna. Den tidigare forskningen visade även på en komplexitet för begreppet säkerhet och säkerhetsisering i rymden. För att studien ska ha kunnat generera trovärdiga och användbara resultat har krav

ställt på författarens kompetens. I syfte att skapa en struktur för författarens bearbetning och tolkning av textmaterialet har Bacchis två valda analysfrågor nyttjats kontinuerligt genom hela analysen. Vidare har författaren eftersträvat transparens genom att särskilja tolkningar och resonemang från innehållet i strategierna, vilket har avsett att skapa en spårbarhet i studiens analys.

5.2 Metoddiskussion

Likt Peoples (2010; 2011) har denna studie nyttjat Köpenhamnsskolans säkerhetsiseringsteori för att studera Sveriges säkerhetsisering i rymden och dess förändring över tid. Det kan argumenteras att teorins omfattning av fem sektorer gjort att författarens fokus har behövt skifta under analysens gång beroende på vilken sektor ett visst textinnehåll bedöms rymma inom. En studie inriktad på ett mindre antal sektorer hade kunnat möjliggöra ett mer djupgående studerande av Sveriges säkerhetsisering i strategierna. Exempelvis kan militärsektorn vara särskilt intressant att studera djupgående utifrån en krigsvetenskaplig kontext. Samtidigt bedömer författaren att relevanta aspekter av Sveriges utformning av strategierna hade kunnat förbises om färre sektorer hade nyttjats. Vidare menar teorins författare att det finns ett samspel mellan sektorerna och att säkerhetsproblem kan missuppfattas om sektorerna studeras enskilt. Följaktligen bedöms teorin ha varit användbar i studien, där den bidragit till förståelsen om hur stater utformar sina rymdstrategier.

Sättet studiens operationalisering genomfördes på kan ha påverkat studiens resultat. I analysen har referensobjektet fått styra vilken sektor den säkerhetsiserande handlingen genomförs inom, men beroende på författarens bedömning av vilken typ av referensobjekt det handlar om i textmaterialet kommer resultatet påverkas. Till exempel hade en säkerhetsiserande handling kunnat bedöms genomföras inom ekonomisektorn i strategin från 2024 om inte referensobjektet bedömdes rymma inom militärsektorn. Vidare hade en operationalisering som inneburit framtagning av öppna frågor utifrån säkerhetsiseringsteorin påverkat studiens analys och resultat genom att andra aspekter av Sveriges säkerhetsisering av rymden hade kunnat synliggöras. Studiens bidrag med förståelse om staters utformning av rymdstrategier hade således också påverkats.

Studien har nyttjat en kvalitativ textanalys, vilken bedöms ha varit en lämplig metod för ett noggrant studerande av Sveriges två rymdstrategier. På grund av komplexiteten i ämnet

säkerhet kopplat till det samspel som existerar mellan säkerhetssektorerna har det krävts en omfattande läsning och bearbetning av respektive strategiers textinnehåll för att trovärdiga tolkningar ska ha kunnat genomföras utav författaren. Vidare lämpade sig metoden för studien eftersom referensobjekt, talakter och säkerhetiserande handlingar behöver förstås utifrån sektorn de tillhör.

5.3 Betydelse för yrkesutövningen

Studien har betydelse för yrkesutövningen genom att den även bidrar med förståelse om hur specifikt Sveriges första fastställda rymdstrategi har utformats, vilket är av intresse för personal inom Försvarmakten då delar av myndighetens verksamhet kommer troligen utformas efter strategin. Vidare har studien genom ett säkerhetiseringsperspektiv synliggjort diverse hotbilder kopplat till rymden som föreligger mot Sverige, samhället och landets militära förmågor. En ökad förståelse och vetskap om föreliggande hotbilder är betydelsefullt för officerare och andra militära beslutsfattare, eftersom det i längden innebär en ökad omvärldsuppfattning och förmåga att fatta korrekta och lämpliga beslut. Detta ses som särskilt betydelsefullt i det nya säkerhetspolitiska läget som Sverige just nu ställs inför.

5.4 Vidare forskning

Trots studiens bidrag med ökad förståelse till det övergripande forskningsämnet bedömer författaren att studien endast skrapat på ytan av ämnet säkerhetisering och att det finns ett värde i att genomföra liknande studier utifrån Köpenhamnsskolans säkerhetiseringsteori. Då forskarens kompetens och förmåga att tolka textmaterialet även påverkar vad som bedöms uppmärksammas som viktiga frågor och aspekter i strategierna, kan liknande studier dels bygga vidare på det bidrag denna studie gjort, dels bidra med andra insikter och gestaltningar som studien missat. Därtill kan studerande av hur andra småstater säkerhetiserat rymden i sina rymdstrategier också vara av intresse för forskningen, då bidraget från studier avseende olika stater kan komplettera varandra och skapa en helhetsbild för hur staters utformning av policys och strategier för rymden ska förstås.

Vidare kan det finnas ett värde i att genomföra samma studie igen men utifrån en annan säkerhetiseringsteori. Klimburg-Witjes (2021) utgick exempelvis från 'critical security studies' (CSS) i sin studie om säkerhetisering av rymden i Europa. Även om denna studie motiverat dess val att använda Köpenhamnsskolans säkerhetiseringsteori innebär det inte att

den är perfekt för studerande av säkerhet, strategier och policys. Genom att nyttja CSS och exempelvis studera diskursen om Sveriges eller en annan småstats säkerhetsisering i rymden skulle nya insikter och ytterligare förståelse kunna uppnås.

Slutligen kan vidare forskning studera huruvida Sveriges säkerhetsisering i rymden har lyckats och om rymdfrågor blivit accepterade som säkerhetsfrågor hos befolkningen. Denna studies påvisande av genomförda säkerhetsiserande handlingar av staten Sverige kan således byggas vidare på, vilket kan bidra till ytterligare förståelse inom forskningsämnet. Dessutom kan en sådan studie även undersöka vilka effekter en lyckad säkerhetsisering av rymden medger i olika avseenden.

6. Källförteckning

- Balzacq, T; Léonard, S. & Ruzicka, J. (2016). 'Securitization' revisited: theory and cases. *International Relations*, 30(4), s. 494-531. doi:10.1177/0047117815596590
- Bergström, G. & Boréus, K. (2018). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. | Boréus, K. & Bergström, G. (red.) *Textens mening och makt*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G. & Ekström, L. (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar. | Boréus, K. & Bergström, G. (red.) *Textens mening och makt*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Buzan, B; Wæver, O. & de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Emmers, R. (2019). Securitization. | Collins, A. (red.) *Contemporary Security Studies*. 5:e uppl. Oxford: Oxford University Press.
- Esaiasson, P; Gilljam, M; Oscarsson, H; Wängnerud, L. & Towns, A. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5:e uppl. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.
- Esaiasson, P; Gilljam, M; Oscarsson, H; Sundell, A; Towns, A. & Wängnerud, L. (2024). *Metodpraktikan: Konsten att studera människor, organisationer och samhällen*. 6:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Giannopapa, C; Adriaensen, M; Antoni, N. & Schrogl, K.-U. (2018). Elements of ESA's policy on space and security. *Acta Astronautica*, 147, s. 346-349. doi:10.1016/j.actaastro.2018.02.044
- Johnson, K. (2019). What Is Space Security and Why Does It Matter?. *Georgetown journal of international affairs*, 20(1), s. 81-85. doi:10.1353/gia.2019.0015
- Klimburg-Witjes, N. (2021). Shifting articulations of space and security: boundary work in European space policy making. *European Security*, 30(4), s. 526-546. doi:10.1080/09662839.2021.1890039
- North Atlantic Treaty Organization (Nato) (2024). *NATO's approach to space*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_175419.htm?selectedLocale=en [2025-05-01]
- Peoples, C. (2010). The growing 'securitization' of outer space. *Space Policy*, 26(4), s. 205-208. doi:10.1016/j.spacepol.2010.08.004

Peoples, C. (2011). The Securitization of Outer Space: Challenges for Arms Control. *Contemporary Security Policy*, 32(1), s. 76-98. doi:10.1080/13523260.2011.556846

Regeringskansliet (2018). *En strategi för svensk rymdverksamhet*. Stockholm: Regeringskansliet.

Regeringskansliet (2018). *En strategi för svensk rymdverksamhet*.
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2018/05/skr.-201718259> [2025-05-01]

Regeringskansliet (2024). *Rymdens roll i ett nytt säkerhetspolitiskt läge – Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden*. Stockholm: Regeringskansliet.

Regeringskansliet (2024). *Sveriges första försvars- och säkerhetsstrategi för rymden*.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/07/sveriges-forsta-forsvars--och-sakerhetsstrategi-for-rymden/> [2025-05-01]

Regeringskansliet (2025). *Sveriges första militära satellit nu uppskjuten i rymden*.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/sveriges-forsta-militara-satellit-nu-uppskjuten-i-rymden/> [2025-05-01]

Thornberg, R. & Fejes, A. (2024). Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier. | Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 4:e uppl. Stockholm: Liber.

Widén, P. (2024). Kvalitativ textanalys. | Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 4:e uppl. Stockholm: Liber.